

לרבנית רבקה שמעון, מדריכת כלות, יש הצעה מהפכנית: לשקול מחדש את נחיצותם של שבעת הנקיים, שבעטיים ישנן נשים צעירות שאינן מצליחות להרות ומולעטות בהורמונים. הרב שרלו: במצבים קיצוניים יש הקלות הלכתיות, אולם בשום אופן אין להפוך אותן לנורמה

עושים חסות היסטורית אידאולוגיה. שמוע

עיצור נגיעה

א

רבקה שמעון:
גלות של אלפיים שנה, תוך מפגש מתמיד עם הנצרות, גרמה לכך שמסתכלים על יחסי אישות כמשהו פסול. עלינו להבדיל את ההסתכלות שלנו על החיים

חת השאלות החשובות והאמיצות שמפלטות לאחרונה את דרכן לסדר היום של הציבור הדתי-לאומי, עוסקת בנושא רגיש במיוחד. הסוגיה עלתה לדיון בטור שכתבה רבקה שמעון, מדריכת כלות, והתפרסם לפני כשנתיים באתר האינטרנט nrg, ולאחר מכן נדונה גם ב'הצופה'. אנו פגשנו בשמעון בכנס 'קולך' האחרון. זוהי אולי מהפכה שקטה, זהירה, אך היא מבקשת לחולל שינוי מהותי בתפיסת ההלכה בחברה הדתית המודרנית.

"הכל התחיל", מספרת לנו רבקה שמעון, "כשקראתי בטוקבק על אירוע של אשה שחוותה הדרכת כלות לא ידידותית ברבנות. אותה אשה כתבה שטירת המשפחה ביהדות הפכה להיות עוינת. באותה תקופה יצא לי גם לצפות בתוכנית אקטואליה שבה שתי נשים פמיניסטיות חילוניות יצאו כנגד הדרכת כלות והשתמשו במושגים 'כפייה' ו'התיישנות'. חשתי ההמצאה. הרגשתי שאיבדנו את המסר הנכון בציבור החילוני. שיש משהו לא נכון באופן שבו מדריכים כלות, באופן שבו מציגים את טהרת המשפחה. החלטתי לפרסם את דעתי ב-nrg יהדות".

הטור של שמעון, שעסק ברובו בחשיבות הטבילה במקווה וטהרת המשפחה, הכולל בין השורות הצעה מהפכנית. היא כתבה: "שמעתי שאישה רבנית גדולה התירה לרבני 'צהר' לפסוק לבחורות מהמגזר החילוני, שהן יכולות לטבול בלי לספור שבעה נקיים (כדין

דאורייתא). אם כך, טענה, 'במה נשתנו זוגות דתיים מחילונים' האם הדתיים צריכים להסתפק במועט?"

כידוע, על איסור הנדה מדאורייתא, לפיו אשה אסורה לבעלה בזמן המחזור החודשי, נוספו במשך ההיסטוריה היהודית החמור נוספות. המפורסמת בהן, תקנת ר' זירא, נוספה בעקבות בקש של נשים דווקא. תקנה זו מחמירה את איסור הנדה כאיסור זב זהו איסור שעניינו הרחקות של טומאה כמו צרעת וחיבה, שהופעת אינה תדירה כמחזור וסת רגיל, ובסוף תהליך הריפ מתחייבים בקורבן. החיוב על הופעת זיבה מטיל על האשה לשבוע שבעה ימים 'נקיים' עם תום הופעת הדימום. עם תום אות שבעה ימים, מחויבת האשה בתקופת המקדש להקריב קורבן וכיום, טובלת במקוה.

"כשייבנה ב'ה' בית המקדש", שואלת שמעון, "נשים לא תוכלו לשמור זמן זיבה כמו היום, כיוון שאשה נידה לא יכולה להקריב קורבן זיבה כל חודש, זהו קורבן שווא. לפיכך, כל אשה תידרע בכל פעם להבחין בין זיבה לנידה. אז מדוע לא עושים זאת כהיום?"

"לאחר הפרסום", ממשיכה רבקה, "היו לכך המון טוקבקים, תגובות ותמיכה מצד הציבור הכללי, לצד התקפות קשות מצד הציבור הרבני. רציתי למצוא רופא דתי שיסכים איתי. הזהירו א כל העת שלא אצליח למצוא משהו שיגיד שאפשר להבדיל י

מזכה. אחרי שדברתי עם שני רופאים וכמעט אמרתי נואש, בזמן טיפולי כימותרפיה שעברתי אני עקב מחלת הסרטן, פגשתי בד"ר רוזנק".

איבדנו מיליוני נפשות

מפגש מקרי זה בין רבקה שמעון לד"ר רוזנק הביא להתפתחות הדיון, ששיאו בכתבה שפרסמו השניים בעיתון 'הצופה'. בכתבה העלה לראשונה ד"ר רוזנק, גינקולוג ואדם דתי, את ההשלכות של קבלת שמירת זבה בקרב נשות ישראל. בממד הרפואי - התופעה מכונה 'עקרות הלכתית'. עקרות הלכתית נובעת מכך שהביוץ של אשה מתרחש לפני הטבילה, עובדה המונעת ממנה את היכולת להיכנס להריון בזמן בו היא מותרת לבעלה.

"מממצאי עבודתי עולה", כך מתאר ד"ר רוזנק בראיון שהוא נתן לרבקה שמעון, "שבקרב ציבור שומרי המצוות, למעלה מרבע ממקרי העקרות מקורם במה שמכונה 'עקרות הלכתית'. אמונם הבעיה לא בהכרח קיימת באותה האשה בכל מחזוריה, אך אצל חלק מהנשים - הבעיה קבועה. יוצא אפוא כי מאז גזירת בנות ישראל לפי רבי זירא, איבדנו מיליוני נפשות מישראל". אחת ההשלכות לתופעת ה'עקרות' שבה מבקש ד"ר רוזנק להילחם היא הפתרון שרבים מציעים לאותן נשים - כדורים הורמונליים לשינוי מועד הביוץ. הורמונים אלה, המכילים אסטרוגן המיועד בדרך כלל לנשים בגיל המעבר, ניתנים לנשים צעירות בריאות, במינון של פי ארבעה מכמות האסטרוגן הניתן לנשים שנוקות לכך בגיל מאוחר.

בכנס 'קולך' האחרון הזהיר ד"ר רוזנק מפני ההשלכות הבריאותיות: "נשים בריאות לחלוטין, שאינן זקוקות לטיפול או רופא, מולעטות בהורמונים. הורמונים שמביאים לתופעות לוואי, יש אף שקושרים בין נטילתם לשכיחות מחלת הסרטן. שימוש בתרופות כדי לפתור בעיה הלכתית יוצר נשים חולות כשהן כלל לא עומדות בקטגוריה הזאת. זאת ועוד - כי לא מספיק מיידעים את אותן נשים על ההשלכות הללו. האם אין זה עומד בניגוד גמור לצינוי 'נשמרתם לנפשותיכם', או 'לפני עיוור לא תשים מכשול'?"

רבקה, מה התגובות לכך בעולם החילוני והדתי?
"אני כל הזמן מקבלת תגובות ופניות של מצוקה. אנשים היום זקוקים למגע גופני. הרבה נשים אומרות לי שהיעדר המגע מביא לדיכאון. אני מבקשת להוביל מהלך שיכליל את כל עם ישראל בנושא של שמירת טהרת המשפחה כהכנה לגאולה ולהקמת בית המקדש. כי כשייבנה בית המקדש, נידרש לחזור לקיים את דיני דאורייתא.

"מהעולם הרבני קיבלתי תגובות קשות. כואב לי שדווקא מכון 'פועה' ובראשו הרב בורנשטיין יצא כנגדי, ולא בחר להכשיר רבנים שיידעו להבחין בין נידה לזבה. דווקא בגלל שאני מכבדת את עולם התורה, אני מצפה מהממסד הרבני ליותר. שייקחו אחריות ולא יתחמקו ממנה. לאסור אשה באופן גורף זוהי התחמקות, בשעה שלשבת ולברר היטב האם אשה היא נידה או זבה זוהי לקיחת אחריות".

זה לא מגביר אהבה

שמעון מבקשת להדגיש שהיא אינה טוענת לביטול שבעה נקיים,

אלא חותרת לכך שנשים יהיו מודעות יותר לגופן: "בחנית דימום חריג מחדדת דווקא את המודעות ואת השמירה על טהרת המשפחה", היא סבורה.

קיים קושי במאבק כשאת חלק מאותו ציבור?

"אני אולי טיפוס חריג באמת. התרגלתי לכך שהקב"ה שולח אותי למשימות שלא מקובלות, שלצד התמיכה גם קיימים דברי ביקורת. חשוב לי להקשיב לקול הפנימי שלי, הקורא לי לפעול גם אם זה לעתים בניגוד לזרם".

טוענים כי דווקא המרחק מגביר את הקרבה בין בני הזוג.

"צריך לעשות מהפך בחשיבה של כמה שיותר מרחק גורם לעלייה באהבה או בתשוקה. הרבה פעמים מתח בחיי הזוג נגרם דווקא מאותה הרחקה. שבועיים בכל חודש ללא ליטוף או נגיעה מעלים את המתח. עושים מטעות היסטורית אידאולוגיה. אנו צריכים לעשות שינוי בחשיבה. גלות של אלפיים שנה תוך מפגש מתמיד עם הנצרות, למשל בארצות אירופה, גרמה לכך שמסתכלים על יחסי אישות כמשהו פסול, כפי שנתפסת הנצרות. עלינו להבדיל את ההסתכלות שלנו על החיים כהכנה לגאולה ולבניית בית המקדש".

אז מה המטרה, שינוי הלכה או מודעות?

"שיבה לחיי תורה נכונים. כשרבי יהודה פסק שיושבים על כל כתם שבעה נקיים הוא פסק זאת לנשים בשדות. לא היתה אז כמות הרבנים שישו היום. הרווחנו שיש לנו פוסקים רבים, רבנים, גינקולוגים. דווקא היום יש יותר נגישות וידע לעומת העבר, למה שרבנים לא יצלו זאת?"

לבסוף, מבקשת רבקה להחזירנו לתקנת רבי זירא. "אמר ר' זירא - בנות ישראל החמירו על עצמן שאפילו רואות טיפת דם כחרדל, יושבות עליה שבעה נקיים" (נידה דף ס"ו ע"א). אם נשים קיבלו זאת על עצמן, יש להן גם את הכוח לשנות, בטוחה שמעון.

הרב יובל שרלו, התייחס לבקשתנו לסוגיה הרגילה, ובמיוחד לעניין הבעייתיות בשינוי מנהג לדורות המהווה דין לכל עניין ודבר. "בשעה שמתקיימת התנגשות בין עולם ההלכה ובין אינטרסים אנושיים, אנו צריכים בראש ובראשונה להתחיל למיילוי מלא של שני התחומים האלה. אין ההלכה עניינת את בני האדם, ואין היא מבקשת את רעתם, ומנגד אנו יודעים כי ישנם מצבים רבים בהם אנו משלמים מחיר על שמירת ההלכה. זוהי מהותה של ההלכה - קבלת עול מלכות שמיים, וקיום תרבות חיים א-לוהית שלעתיים יש בה ממד של הקרבה ושל עקדה.

"על כן, מה שעושה פוסק ההלכה הוא להתחיל בראש ובראשונה למקסימליזציה או למצער לאופטימום של החיים וההלכה כאחד. אין הוא פותח בפגיעה בחיים, ואין הוא פותח בפגיעה בהלכה, אלא מנסה לקיים את שניהם בצורה המלאה ביותר. כך גם בסוגיית העקרות ההלכתית - לא פותחים בשינוי הלכה ובפגיעה בהלכה קדומה מאוד. פוסקי ההלכה והרופאים תרים אחר הפתרון האופטימלי - הליכה לקולא בהלכה עד כמה שניתן בלי לפגוע ביסודות ההלכה ופתרון ממוקד של הנושאים הרפואיים בכל אשה לפי מצבה. יש מצבים קיצוניים בהם יש קולות הלכתיים מרחיקות לכת, אולם בשום אופן אין להפוך מצבים אלה לנורמה, ולעקור הלכה קדומה מישראל".

feminizem@gmail.com

ד"ר רוזנק:
בקרב ציבור שומרי המצוות, למעלה מרבע ממקרי העקרות מקורם במה שמכונה 'עקרות הלכתית': הביוץ של אשה מתרחש לפני הטבילה, מה שמונע ממנה להיכנס להריון בזמן בו היא מותרת לבעלה